

مرکز مجاز امام صادق علیه السلام

اصول الفقه (حجیت ظواهر)

نقش قصد إفهام در حجیت ظهور ۱

جلسه ۳۷۷

استاد شفیعی

نقش قصد إفهام در حجیت ظهور

صُور ظهور:

۱. مقصودین بالافهام: بی تردید ظاهر کلام در حقشان حجت است.
۲. غیر مقصودین بالافهام: برخی گفته‌اند: ظهور فقط نسبت به مقصودین بالافهام حجت است و برای غیر مقصودین حجت نبوده و نمی‌توانند به آن احتجاج کنند و متکلم هم نمی‌تواند با آن کلام بر ایشان احتجاج کند.

نظر میرزای قمی:

ظهور فقط برای مقصودین بالافهام حجت است و شامل غیر ایشان نمی‌شود. بر مبنای میرزا، خطابات قرآن در حق غیر مشافهین حجت نیست همچنین ظهور سنت نسبت به سائل حجت است، و برای غیر، اعتباری ندارد.

توضیح کلام محقق قمی:

کلام میرزای قمی اجمال دارد، و باید دید منظورشان از نفی حجیت ظهور، نسبت به غیر مقصودین بالافهام چیست؟

احتمال اول:

کلام برای غیر مقصودین به افهام اصلاً ظهور ندارد: مصنف می‌فرماید این احتمال بدیهی البطلان است

احتمال دوم:

برای عقلاء بنائی بر حجیت ظاهر برای غیر مقصودین به افهام، وجود ندارد، یعنی خود عقلاء احتمال نفی خلاف را نسبت به غیر مقصودین به افهام، قبول ندارند. مصنف می‌فرماید: این ادعا نیز بدون دلیل است و هیچ استدلالی موید آن نیست.

مرکز مجرب از امام صادق علیه السلام

احتمال سوم:

اگر بین متکلم و مخاطب خاص، قرینه معهوده باشد که دیگران از آن بی‌خبرند، او می‌تواند با اعتماد بر همان، مرادش را بفهماند. لذا برای غیر مقصودین به افهام در این صورت، ظاهر حجت نیست، مصنف می‌فرماید: فهو کلام صحیح فی نفسه، با وجود قرینه معهود، فقط افهام مقصودین صحیح است.

اگر چه این کلام صحیح است و لکن: این کلام ارتباطی به بحث ما ندارد و ضروری به حجیت ظهور هم نمی‌زند.

زیرا احتمال وجود چنین قرینه‌ای عقلی است یعنی عقل این احتمالات را مطرح می‌کند ولی آنچه که نفی خلاف می‌کند بناء عقلاء است که با حکم عقل تفاوت دارد، اصلاً بناء عقلاء برای نفی چنین احتمالات عقلی است. پس در جایی که احتمالات عقلی است، بناء عقلاً همان احتمالات را نفی می‌کند. خلاصه: احتمال سوم، عقلی است و آنچه که به‌طور اسیب می‌رساند احتمال عقلائی است نه عقلی.